

SVĖDASŲ VARPAS

2018 m. birželio mėn.

Nr. 6 (24)

Leidžiamas nuo 2016 m. liepos 1 d.

Svėdasai: didžiosios šventės problema

Kadise Svėdasai buvo ypatingi. Didžiosios kryžkelės privalumai lėmė, kad čia vykdavo kuo ne didžiausi Aukštaitijoje sėmenų turgai, kad čia buvo didelis puodžių centras, o vėliau darbavosi geriausi batsiuviai bei siuvėjai. Žinoma, ir Mykolo Bagočiūno restoranas buvęs geriausias, nes galėjai ne tik išgerti, bet ir gerai pavalgyti. Tačiau visus turgadienius ir prekymečius pranozdavo didieji Šv. apaštalų Petro ir Povilo atlaidai bei ne ką menkesni, tačiau net garbingesni, tituliniai – Šv. Mykolo. Buvo daug judesio ir šlovės, o dabar?..

Kuo dabar garsūs Svėdasai? Sakysime ežerais, gamta, bet juk ir ežerų ir jaukios gamtos visoje Aukštaitijoje nestokoja. O kokia čia pas mus šventė į kurią vertėtų nuvažiuoti. Na gal kažkuo ypatinga vasario 16-oji, tik nežinia, kiek tas ypatingumas bus ilgalaikis, nes ne taip seniai švenčiame turiningiau.

Aplinkiniai miesteliai didžiosiomis šventėmis turtingi. Juk iš tolių tolimiausių kraštiečiai ir ne tik jie skubinasi į Žolines Šimonyse, Marijos Magdalenos šventę Vyžuonose, Švč. Trejybę ir dar kitas šventes Užpaliuose, puikiausia šventė rengiama Kamajuose, net debeikiečiai savo Joninėmis garsūs.

O kur mūsų miestelio diena, kur visus po pasaulį išsiblaškusius svėdasiškius sutraukianti į tėviškę šventė?

Svėdasų Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia ir varpinė. Autoriaus nuotr.

Manau, kad sekant katalikiška tradicija, tokia visuotina šventė turėtų būti patogiu laiku, pačiame vasaros gražume, birželio 29-ajai artimiausią sekmadienį švenčiami Šv. apaštalų Petro ir Povilo atlaidai. Vertėtų ne tik pramogauti, plepėti, bet ir rimtai apie savo krašto reikalus pasikalbėti. Tam reikėtų dviejų dienų programos. Tarkim šeštadienį prisiminti istorija, pasikalbėti apie krašto ateitį, kitokių kultūrinių veikų sugalvoti, o sekmadienį kaip dera švęsti

atlaidus – su pamaldomis bažnyčioje, trumpa kultūrine programa, jaukiaus susitikimais ir pakermošiais.

Šių metų Petrinių programa jau numatyta. Šeštadienį, bibliotekos meno galerijoje įvyks pirmoji ciklo „Šimtmečio svėdasiškių galerijos susitikimai“ popietė skirta tėvynei nusipelnusiems svėdasiškiams kunigams. Bus kalbama apie kan. Juozą Tumą-Vaižgantą, kun. Aleksandrą Bublį, kun. Joną Vizbarą, kun. Feliksą Baltušką – brolių Silvestrą OFM ir kitus. Ypatingai prisiminsime ir pagerbsime šiemet šimtmečiu paženklinatą, šviesiausiu Europos lietuviu vadintą kun. Steponą Matulį MIC. Po vakarinių pamaldų visi svėdasiškiai ir svečiai bus pakviesti į ekskursiją po miestelį „Svajonių respublikos – 1918–1940 m. Svėdasai“ Sekmadienį po 10 val. prasidėsiančių Šv. Mišių, trumpo koncerto, Svėdasų bibliotekos skaidriosios istorijos spintoje bus atverta paroda „Mielos smulkmenėlės iš 1918–1940 metų“ bei dar kartą peržvelgiama ir aptarima šių metų Nepriklausomybės šventėje atverta, Lietuvos šimtmečiui skirta „Šimtmečio svėdasiškių galerija“.

Ar svarbiausia svėdasiškių švente taps didieji Šv. apaštalų Petro ir Povilo atlaidai?

Raimondas Guobis

Paskutinio skambučio šventė Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijoje

Paskutinis skambutis kviečia į klasę

Kiekvieną pavasarį dvyliktokų širdyse atsiranda daugiau džiaugsmo, kartu ir nerimo. Priežastis – artėjantis paskutinis skambutis. Gegužės 23 dieną šią gražią ir prasmingą šventę pažymėjo Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos LXX laidos abiturientai. Jų šiemet 18.

Mes gerbiame ir puoselėjame tradicijas, todėl pasiruošimas šventei ir pats renginys vyko pagal laiko patikrintą

scenarijų. Vienuoliktokai iš vakaro papuošė abiturientų klasę ir aktų salę. Ryte dvyliktokai rinkosi į bažnyčią. Iš ten, stabtelėję prie Juozo Tumo-Vaižganto paminklo, visi draugiškai atžingsniavo į gimnaziją. Abiturientus gimnazijos bendruomenė pasitiko džiaugsmingai, skambant muzikai, eilėms.

Nukelta į 2 p.

Mokymai Suomijoje

J. Gutmanienė ir K. Dilienė su kolegomis iš Ispanijos ir suomių gimnazistais

Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijoje vykdomas dvejus metus trukšiantis Europos Sąjungos finansuojamas Erasmus+programos KA1 projektas – „Mokytojų tobulėjimas – kelias į sėkmę“. Gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui Kristina Dilienė ir mokytoja Joana Gutmanienė balandžio 14-22 d. dalyvavo mokymuose Suomijoje, į kuriuos buvo susirinkę net 128 mokytojai iš 19 šalių.

Pirmiausia mokytojus supažindino su Suomijos švietimo sistema. Moks- las, transportas, pietūs mokyklose, moky- mo priemonės nemokami, ugdymo įstaigos aprūpintos moderniausiomis IKT priemonėmis, mokiniai noriai eina į mokyklą, motyvuoti, mokyto- jai labai gerbiami, nėra konkurencijos tarp mokyklų ir mokytojų – tai tik

keletas bendriausių Suomijos švietimo požymių.

Kursų organizatoriai pasirūpino, kad galėtume aplankyti 3 skirtingas mokyklas ir pamatyti, kaip mokosi suomių, garsėjantys gerais ugdymosi rezultatais. Mokyklose stebino tai, kad daugelio klasių sienos stiklinės, o koridoriuose daug jaukių erdvių, skirtų poilsiui. Pamokose mokiniai dažnai dirba grupėse, naudojasi IT technologijomis, atlieka daug praktinių užduočių. Mokiniai ugdomi principu „mažiau yra daugiau“, todėl namų darbus neužkraunami, turi daug laisvo laiko.

Mokytojais Suomijoje labai pasitikima, jie noriai bendrauja, pozityviai nusiteikę. Laimingi mokytojai, laimingi mokiniai – taip galima trumpai apibūdinti išspūdį, kurį paliko vizitai į Helsinkio mokyklas.

Mokymuose įgijome ne tik pedagoginės, bet ir kultūrinės patirties, pagiliname anglų kalbos žinias, užmezgėme kontaktus su mokytojais iš kitų šalių. Žiniomis ir patirtimi pasidalinsime su kolegomis ir tikimės, kad tai padės sėkmingiau dirbti, kurti motyvuojančią atmosferą gimnazijoje.

Mokytoja
Joana Gutmanienė

Kvepiančios Dėdės Miegelio pasakėlės

Gegužės 15-ąją, šeimos dienos proga, Svėdasų ikimokyklinio, priešmokyklinio amžiaus ir pirmos klasės vaikučius aplankė viešnios iš Ažuožerių bibliotekos meno mylėtojų kolektyvo. Jos atvežė įvairiausiai kvapais kve-

Vaikučiai ne tik klausėsi sekamos pasakos „Erškėtrožė“, bet ir ją vaidino

piančią, edukacinę programėlę „Dėdės miegelio pasakėlės“. Didelis rudas viešnių lagaminas greitai buvo atvertas ir iškraustytas. Tušti kvėpalų buteliukai pavirto į pasakų veikėjus, tad vaikučiai ne tik klausėsi sekamos pasakos „Erškėtrožė“, bet ir ją vaidino. Kiekvienas patyrinėjo, kaip atrodo ir kuo kvėpia skirtingi veikėjai, mėgavosi netradiciniu pasakėlės sekimu. Ažuožerių bibliotekininkė Daiva Agafanovienė su drauge Lina vaikučiams padovanojo gražių knygelių ir palinkėjo skaityti daug pasakėlių. O vaikučiai padėklamavo eilėraščių ir kartu su muzikos mokytoja Sigute Koviene padainavo dainelę „Vijo lizdą pelėda“.

Svėdasų bibliotekininkė
Inga Kilienė

Paskutinio skambučio šventė Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijoje

Atkelta iš 1 p.

Svėdasų abiturientai

O paskui vyko paskutinės pamokos. Auklėtoja Gražina Gvozdaitė ir kiti mokytojai negailėjo prasmingų, pabrėžiančių žodžių. Mokyklos pirmokai dvyliktokams paskutinį kartą paskambino skambučiu ir atvedė į aktų salę. Čia skambėjo mažųjų draugų bei vienuoliktokų dainos, netilo sveikiniai dvyliktokams – vis norėjosi pasakyti kažką svarbaus dar nepasakyta, dar nepalinkėta. Abiturientai irgi tarė žodį – padėkojo mokytojams ir visiems darbuotojams, perskaitė savo „testamentą“.

Tradiciškai prie mokyklos dvyliktokai pasodino rožės krūmą.

Jovita Sirgėdienė

SKAITYTOJAI RAŠO

Skaitau „Svėdasų varpą“ ir džiaugiuosi, kad turite laisvą laikraštį, kuriame atsispindi kultūrinis Jūsų krašto gyvenimas. Jūsų laikraštis atlieka tautinės kultūros sklaidos darbą ir telkia bendraminčius. Tai atsvara globalizacijai. Laisvas žodis turi ginti nacionalinį interesą, bendrą reikalą – lietuviybę.

Simono Daukanto bibliofilų klubo
vardu Gintautas Černeckis

Pradinukai draugauja su muzika

Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijoje mokosi 41 pradinų klasių mokinys. Visi jie aktyviai dalyvauja gimnazijos veikloje. Per mokslo metus daug dainelių išdainuota, išbandyta instrumentų, suvaidinta pasakų. Muzikos mokytoja Sigutė Koviėnė savo talentą – groti įvairiais liaudies instrumentais – perduoda ir mokiniams. Renginių metu pradinukų rankose darniai suskamba kanklės, birbynės, lumzdeliai, skudučiai. Meniniais gebėjimais mokinukai džiugina ir už gimnazijos ribų: prieš didžiąsias metų šventes muzikines dovanas dalina senelių globos namams, miestelio bendruomenei.

Šiais metais muzikos mokytoja Sigutė su pirmųjų mokytoja Rita Palskiene dalyvavo „Mažųjų knygos bičiulių“ festivalyje. Trečiųjų (mokytoja Birutė Tuskienė) suvaidinta pasaka „Zuikis Puikis“ su muzikiniais intarpais pradžiuogino ir didelius, ir mažus gimnazijos bendruomenės narius. Negalima

Mokytojos S. Koviėnė ir R. Palskiene su pirmokais

nepaminti ir priešmokyklinukų grupės vaikučių, kurie šoka, ritmuoja, puikiai vaidina. Nuo šių metų mokytoja Sigutė talentų ieško ir darželyje. Šventiškai pasipuošę dovanotais tautiniais drabužiais darželinukai pradėjo

Gimnazijos gimtadienio šventę.

Vyksta daugybė renginių, kurių neįmanoma aprašyti, reikia pamatyti.

Pradinų klasių mokytoja
Irena Juciėnė

Darbai papuoškime Vaižganto metus!

Svėdasų miestelio ir kiti Anykščių rajono gyventojai su malonumu sutiko žinią, kad Lietuvos Respublikos Seimas (LRS), artėjant žymaus visuomenės veikėjo, lietuvių liaudies šviėtėjo, literatūros klasiko, lietuviškų spaudinių leidėjo ir platintojo kanau-ninko Juozo Tumo-Vaižganto 150-osioms gimimo metinėms, paskelbė šalyje 2019 m. rašytojo Vaižganto metais.

Svėdasų administracija ir bendruomenė visa tai suprato ne tik kaip deramą pagarbą savo rašytojui, bet ir kaip didelę asmeninę atsakomybę bei įpareigojimą visiems kraštiečiams. Tad Svėdasų seniūnija ir Anykščių savivaldybė iš kart ėmėsi darbo ir pradėjo rengti bendrą Vaižganto metų priemonių programą.

Vis tik nerimą kelia tai, kad vasaros mėnesiai netruks pralėkti, ir mes greit atsidursime ant šios didelės šventės slenksčio. Tad ar spėsime jai kaip reiki-ant pasiruošti ir visus numatytus, o juo labiau – reikalingus darbus aukštame lygyje atlikti? Juolab, kad jų daug, o laikas tirpsta kaip žvakė, skaičiuodama likusias dienas...

Kita vertus, šalia mokslinių, literatūros ir kultūros Vaižganto metų renginių (mokslinės konferencijos, knygų ir foto parodų ar kt.), skirtų literatūrinėms bei filosofinėms rašytojo nuostatoms aptarti, privalu paruošti ir antrą, motyvuotą šios programos dalį – Svėdasų miestelio infrastruktūrai tvarkyti.

Sunku suvokti, kodėl iki šiol į ją

nepateko Svėdasų antžeminis bunkeris, esantis priešais kapines, dešinėje kelio Anykščiai-Rokiškis pusėje. Užrašo „Meždu. Nar. Kab. SSSR“ čia neliko, bet apleistas bunkeris, dengiamas poros eglaičių ir apžėlusių menkaverčių karklų, alksnių bei kitų krūmų su piktžolėmis, riogso iki šiol. O juk Svėdasus lanko turistai. Jiems sovietinis antžeminis bunkeris ir apleista jo teritorija, darto žavų šio krašto landšaftą, užstoja „Alaušo“ ežerą ir miestelio panoramą, pagaliau, demonstruoja netvarką.

Vadovaudamiesi tuo, kas pasakytą, mes kreipsimės į minėto objekto (sovietinio relikto) savininką – LR Susisiekimo ministeriją ir prašysime vietoje Svėdasų antžeminio bunkerio pastatyti šiuolaikinę, metalinę ryšio kabelių sujungimo dėžę, o virš sovietinio bunkerio supiltą žemę (dirbtinį kurganą) paskleisti pakelės dirvožemio lygyje aplink naująją kabelių sujungimo dėžę, kad ji daugiau nedarėtų Vaižganto krašto landšafto.

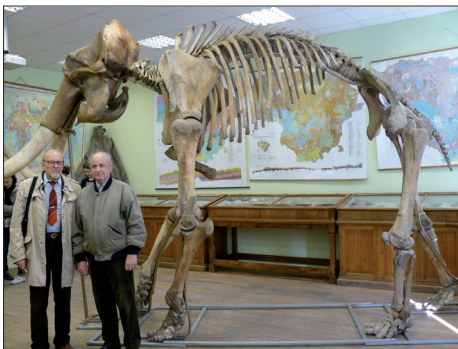
Sovietinis reliktas – antžeminis bunkeris Svėdasuose

Ekonomistas **Stasys Gavenavičius**,
bibliografas **Vytautas Rimša**

Svėdasiškių pažintis su mamutu iš Jakutijos

Svėdasiškių draugija „Alaušas“ daugiau kaip dešimt metų glaudžiai bendradarbiauja su Vilniaus anykštėnų sambūriu (VAS). Šiomet, balandžio ir gegužės mėnesį nemažai svėdasiškių buvo pakviesti į Vilniaus universiteto Gamtos fakulteto Geologijos ir mineralogijos muziejų dalyvauti ekskursijose. Jas surengė VAS tarybos nariai Antanas Stackevičius ir Jolita Šedauskienė. Iš viso parodą aplankė per 40 kraštiečių.

Sostinės anykštėnus pasitiko muziejaus darbuotoja Eugenija Rudnickaitė. Ji mums pristatė svarbiausią parodos eksponatą – mamuto skeletą, kuris buvo rastas Naujojo Sibiro salyne, Kotelno saloje, Jakutijoje. 2003 m. užtikus upės dugne išlindusią iltį, maždaug 5 m. gylėje buvo rastas ir visas, gerai išsilaikęs skeletas. Tai labai retas reiškinys pasaulyje, nors mamuto skeleto liekanų ran-

Svėdasiškiai Vytautas Rimša (kairėje) ir Algimantas Indriūnas prie mamuto skeleto. Laimučio Regelskio nuotrauka

dama įvairiose vietose, netgi – Lietuvoje. Pastarasis skeletas buvo surinktas ir restauruotas Sibire, o šiomet, sudarius bendradarbiavimo sutartį su VU muziejum, kurį laiką jis bus rodomas Vilniuje.

Visas mamuto skeletas atkeliavo į

Lietuvą pirmą kartą. Pasak vadovės, mamutai priklauso dramblinių šeimos žinduoliams, gyveno Europoje, Azijoje ir Šiaurės Amerikoje, buvo apaugę tankiais rudais plaukais, po oda turėjo storą riebalų sluoksnį. Mito žolėmis ir krūmokšniais.

Mamutai gyveno maždaug prieš 35–40 tūkst. metų, buvo nuo 2,5 iki 3,5 metrų aukščio ir iki 7 tonų gyvo svorio, o jų amžiaus trukmė siekė apie 100 metų. Mamutai išnyko baigiantis ledynmečiui. Sibire surastų griaučių svoris yra 595 kilogramai, o aukštis 3,1 metro.

Reta Geologijos ir mineralogijos muziejaus paroda ir įdomi pažintis su Sibiro mamutu, susilaukė didelio kraštiečių susidomėjimo.

Rimantas Vyturys

Svarbus „Svėdasų varpo“ redkolegijos posėdis

Gegužės 22 dieną, antradienį Svėdasų bibliotekoje įvyko laikraščio „Svėdasų varpas“ redakcinės kolegijos posėdis. Jame dalyvavo redkolegijos pirmininkas Vytautas Rimša, sekretorius Stasys Gavenavičius ir naujoji redkolegijos narė, bibliotekos darbuotoja Inga Kilienė. Kolegijos narės Joana Gutmanienė ir Asta Medinienė posėdyje nedalyvavo. Jų pasiūlymus dėl posėdžio klausimų perdavė S. Gavenavičius. Vyriausioji redaktorė Alma Švelnienė į posėdį neatvyko, nes dirbo.

Svarstant redkolegijos pasikeitimus, kalbėjo visi dalyviai. Nutarta patenkinti A. Medinienės prašymą atleisti iš redkolegijos narių, nes ji išėjo iš darbo. Sutarta taip pat padėkoti jai už darbą redkolegijoje ir paskelbtus straipsnius (atsakingas V. Rimša). Nauja redkolegijos narė, jai sutikus, išrinkta Svėdasų bibliotekos darbuotoja Inga Kilienė. Ji pasidalino mintimis, kaip galima plėsti laikraščio autorių ratą ir straipsnių tematiką.

Naujoji redkolegijos narė bibliotekininkė Inga Kilienė

Po to aptarti laikraščio (spausdinto tiražo) operatyvaus pristatymo skaitytojams organizaciniai reikalai. Pasak S. Gavenavičiaus, šiomet, gegužės 14 dieną iš kelių Svėdasų įstaigų, organizacijų ir asmenų gauta paklausimų,

kodėl neplatintas gegužės 1 dieną išleistas „Svėdasų varpas“?

V. Rimša priminė, kad elektroninė laikraščio versija yra platinama labai gerai. O beveik pusę mėnesio laikyti spausdintą laikraštį ir jo neplatinti – netvarka. Tai reikia spręsti nedelsiant. S. Gavenavičius įpareigotas tobulinti spausdinto laikraščio platinimo Svėdasuose sistemą ir informuoti skaitytojus apie jos pakeitimus.

Redkolegijos inf.

ATSIPRAŠYMAS

Atsiprašome autorės, siuntėjos ir skaitytojų, kad „Svėdasų varpas“ laikraščio 5-jame (23) numeryje, 3 p. buvo išspausdinta klaidinga straipsnio antraštė. Ji turėtų būti tokia: „Lietuvos moksleiviai aplankė Izraelio žymiąsias vietas“.

Redkolegija

Šį leidinio numerį finansavo verslininkas Petras Baronas

Leidėjas Svėdasų literatų klubas „Sietuva“,
kodas 154314137
ISSN 2424-5801
Vyr. redaktorė Alma Švelnienė
tel. 8 615 91268

Redakcinė kolegija:
Vytautas Rimša (pirm.) tel. 8 608 27882
Stasys Gavenavičius (sekr.) tel. 8 677 71514
Joana Gutmanienė tel. 8 682 16971
Inga Kilienė tel. 8 687 57147

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Maketuotojas Rimantas Leitanas